

I. N. R. I.
DISSERTATIO PHILOSOPHICA,
EXHIBENS
NONNULLA THEORE-
MATA
MISCELLANEA,

Quam

Cum Conf. & App. Ampl. Fac. Phil.
In Regiâ Academiâ Aboënsi,
SUB PRÆSIDIO,

Præclarissimi & Excellentissimi Viri

M. SIMONIS Tälpo /

Logices & Metaph. Profest: Ordinarii,
h. a. Ampl. Facult. Phil. Decani spectabilis,
Præceptoris & Promotoris sui plurimum
devenerandi.

Placide conferentium censura submittit

SVENO N. Hööl / Smol.

S. R. M. Al.

Ad diem 10 Aprilis Anni M. DC. LXXXV.
In Auditorio Maximo, horis consuetis.

A B O Æ,

Excusa à JOH. LAUR. WALLIO, R. U. T.

*Prudentia Fideique integritate com-
mendatissimâ, Viris ac Dominis,*

**DN. JOHANNI Spooff/
Publicorum Redituum in Sata-
gunda Exactori fidelissimo.**

**DN. VALENTINO TZANDRO,
Redituum Præfecto in Pistie ut
promptissimo ita fidelissimo.**

**DN. JONÆ Spooff/ Scribæ ter-
ritoriali in Satag. solertissimo.**

**DN. AARONI WALSTENIO,
Grammatophylacii Aboënsis
Scribæ attentissimo.**

*Hæc pagellas pauciores, Fautores &
Amici pl. honorandi, vestris no-
minibus dicatas, serenâ fronte
accipite, mihiq; pro vestro so-
lito candore favete!*

S. N. Hööf.

THEOREMA I.

*Sedem somni esse Cerebrum; Causam
Negationem influxus Spirituum a-
nimalium Affirmamus.*

Um Theorema sit
bimembre primi-
tus incumbit o-
stendere subje-
ctum, quod Græ-
ci πρῶτον δεξιὸν vocitant somni, ce-
rebrum omnino esse, improban-
do illos qui somnum cordis non
cerebri passionem statuminant.
Quos inter Stagirita falsa nixus hy-
pothesi, judicavit actionum prin-
cipalium, sensus & motus, prin-
cipi.

cipium, fontem & instrumentum
cor esse, non cerebrum, hujus sum-
mum officium non attendens, in
generandis spiritibus animalibus,
iisdemq; exteris sensoriis com-
municandis, per nervos inde ori-
ginem ducentes, Et licet totus
homo dicatur dormire, non ta-
men desinit cerebrum somni sub-
jectum esse, cum feriatio sensus
& motus in toto corpore, accidens
& effectus est somni, non ipse so-
mnus, qui hujus accidētis causa est.
Varias nunc variorum somni cau-
sas leviter tangamus: Arist: vapo-
res è ventriculo ad meatus spi-
rituum animalium sursum cumu-
latim vibratos causam solitariam
existimat. Galenus ex præscri-
pto artis suæ pugnat pro spirituum
in Cerebrum collectione sive re-
ctio

tractione. Empedocles, somni
causam hanc insinuat: nempe spi-
ritus vitales calidos non ad cere-
brum usq; exporrigi, sed infra si-
sti. Prima sententia nec ideo plau-
sibilis videtur; cum somnus nobis
sæpiculè vel jejunis obrepat, ubi ad
evaporationem cibi solam confu-
gere inconsequens foret. Se-
cunda quæ pro spirituum anima-
lium in cerebrum omnimoda col-
lectione militat, hac ratione non
valet, cum nunquam existime-
mus, omnes spiritus animales in
cerebrum posse acciri, propter
vim illam attractricem, singulis
membris ab ipsa natura inditam:
Et si toti huic sententiæ sub scri-
beremus, nimis absurdi, etiã nobis
ipsis videremur; cum notũ sit nul-
lum sensum in actione posse ver-

sari absque ope spirituum animalium, quod tamen videmus in illis quibus concoctio non dum est peracta, interim clamore vel submisso posse excitari; quod nequaquam fieret spiritibus animalibus omnibus in cerebrum collectis. Ad Everfionem sententiæ Empedoclæ offerunt sese sequentia. Inter dormiendum cerebrum multo felicius decoquit, quam per vigilias; dolores capitis, per somnum vel prorsus tolluntur vel ad minimum mitigantur, caput sensibilibiter calidum, sudorem calidum fundit; plurimi sese ad capiendum somnum componentes, vix satis contegi possunt, cum tamen aliquamdiu dormierunt, propter æstum tegumenta corporis & capitis abjicere coguntur: Facies in-

insuper magis rubicunda per somnum apparet. Hæc & alia consimilia, sine influente per arterias calore vitali, nemo ne quidem affirmare audebit. Mollis frictio, cantus, murmura, lectio parum attentæ; silentium, tenebræ, animales spiritus à motu ad quietem placide invirant; labor, vigilia, æstus, absumunt. Balnea, vaporosi odores, obtundunt. Hujusmodi Phil. & Medicorum ratiocinia, eatenus agnoscenda velimus, quatenus instar adjumenti partialis somni ponantur. Ast cum actus unus non nisi una proxima determinanda sit causa, ideoque cum Sperlingio negationem influxus spirituum animalium in tantum adstruimus, in quantum negatio illa significet ab opere

cessationem & quietem naturalem.

THEOREMA II.

Antipodes dari in terraqueo globo rotundo asserimus.

Licet hæc assertio in se sit verissima, tamen suis non caret impugnatoribus, qui sententiæ hujus patronos vanos & stolidos deputant, nihilominus tamen eandem adstruunt I. *Navalis experientia*, superioribus seculis ut & nostro facta; hæc inquam satis edocet hujusmodi populos dari, quorum pedes, aliorum, quamvis non audeam dicere nostris pedibus, sunt oppositi, quique adversa urgent vestigia, II. *Situs cæli terræque* item nobiscum facit, respectu illius utraque pars quibusdam hominibus est inferior quibusdam supe-

superior. III. *Finis motus solis i-*
demque circularis; receptæ sen-
tentiæ adstipulatur, constat solem
quotidie circa terræ globum mo-
tu sphaerico ferri, ad eundem ca-
lesfaciendum & illustrandum: Quā-
do est infra hemisphaerium no-
strum occiduus, tum alii populo
oriatur necesse est, aut otiosus ibi-
dem morabitur, quod pugnat
cum illo πολυπυλλήω; Deus & natu-
ra nihil faciunt frustra. Nec cum
vulgo sentiendum, omnia fore
pendula antipodibus assertis, cum
gravia omnia suis collibrata nu-
tibus ad centrum vergant, ea-
propter antipodes non magis
quam nos esse pendulos, quia u-
trisque eadem est ratio: Imo ter-
ra ipsa nec consisteret in suo lo-
co, sed in coelum rueret, si vani-

loquorum opinio locum inveniret. Terram non *planam*, non *cavam*, non *angulosam*, non *tragonam*, non *hexagonam*, nec aliam quamcunque figuram habere; sed *sphericam* monstrant scripturæ sacrae attestatio, Esa: 40. 22. Qui sedet super globum terræ &c. Umbrae & ipsius terreni corporis exacta Proportio, dierum inæqualis constitutio, imo ipsa lunæ Eclipsatio.

THEOREMA III.

Omniem auloxepiav utpote illicitam & fortitudinis nomine indignam improbamus.

Qui in Historicorum monumētis vel leviter fuerit versatus, confiteri necessum habet, exempla non pauca sibi offerri, hujus theorema-

rema-

rematis affirmativam svadentia ,
nec sacra deesse primo intuitu, ad
eundem collimantia scopum: Pro-
fana, ut cetera taceā, Lucretiæ, Cle-
ombrori, Zenonis, Cleantis, Han-
nibalis, Anaxagoræ, Catonis, Sar-
danapali, Scipionis, Bruti, Sacra:
Rhaziæ, Samsonis. Quicquid ex
hisce alijsq; talibus concludi por-
erit, illud omne ad quinque hæc-
ce momenta sive canones exami-
natum, suam sine dubio sentiet
imbecillitatem. Pugnat. I. cum
lege naturæ II. Divina. III, præ-
ceptis Ethicis. IV, Politia V.
jure etiam civili. *Lex natura* re-
quirit, ut omne animal sui ipsius
conservationem intendat. *Lex*
divina, non occides, qui se ipsum
occidit, hominem utique occidit,
nemo membrorum suorum do-
minus

minus, ne dum vitæ & animæ. *Præcepta Ethica* : vera fortitudo est illa, quæ in ijs periculis, quæ formidolosa vel sunt, vel apparent subeundis & repellendis, mediocritatem observare docet, solius honestatis & publicæ utilitatis gratia. *Politia*: ἀπολόχευε, répub. cive privant, in majores aliàs usus referendo. *Jus Civile* : Hujusmodi infames habentur, quod hinc dispalescit; vel sub recto domus dejiciuntur, vel sub limine extrahuntur, vel in campo supplicio destinato locisque separatis sepultura asini, ohne Klang und Schall terrâ obruuntur, quemadmodum egregie differit *Siebenbüchel*. Proinde Concludimus, quemcunque violentas manus sibi ipsi inferentem fortitudinis nomine plane indignum

gnum. Nam perperua est regula.
Non sunt facienda mala ut inde eveniant bona.

THEOREMA IV.

Principem solum lege concludimus.

UT primitus innòtescat, qualem principē intellectum velimus, notandum, nos oculos in principes minorum gentium haud flexisse, longissime ab hac libertatis Majestate recedentes, in cujus rei exemplum sufficiat adduxisse Ambiorixim Eburonum principem Cæs: lib. 5. belli Gall. C. 27. sua esse istiusmodi imperia confitentem, ut non minus haberet in se juris multitudo, quam ipse in multitudine. Sed summos hominum, & rectores generis humani uti loquitur Tacitus 3. Annal: c. 58. neminem præter ipsum Deum regum regē, se

le superiorem agnoscentes; hos
dicimus lege solutos. *Civili* puta,
non *divina* cujus custodes erunt
vigilantissimi: Non *naturali*, il-
lorum quemadmodum hominum
aliorum omnium cordibus inscri-
ptâ, ipsosq; immutabiliter obligan-
te. Non *gentium*, in aliquibus, non
minimam cum lege naturali con-
formitatem habente: Non *funda-
mentali*, in quam jurare tenentur
sub ipso coronationis actu: Sed *Ci-
vili* solutos asserimus: Non tamen
nescii, hujusmodi principes, legum
civilium à se vel antecessoribus con-
ditarum observantissimos fore de-
bere; cū distinctione tamen inter
vim Directivā & coactivam, illam
agnoscit, hanc non item, *Et* inquit
Bald. lib. 4. c. 12. in suis casibus con-
scientiæ: *Princeps secundum leges
vive.*

vivere tenetur ; non tamen ipse legibus
est obligatus sed solutus, aliàs nulla resp.
consistere posset. Certum enim est, à
nemine posse legum sanctiones mutari,
quam ab eo qui legibus est solutus, nam
qui sub lege est & eidem obligatus, ab
observantia legis recedere nequit, aut
novam legem veteri abrogata, promul-
gare, cum non habeat legum conden-
darum facultatem. Certum & hoc est,
leges sancitas respicere reipub: salutem,
atque hanc pro temporum & circumstan-
tiarum varietatibus insigniter variare ac
proinde leges temporibus esse obnox-
ias, unde lex una civiliter sancita, vix
reperitur, quæ sit omnibus temporibus
accommodata. Quæ in pace lata sunt
plerumque non valent in bello & quæ
in bello valent, vix locum habent tem-
pore pacis : ut ergo leges pro salu-
te reipublicæ mutari possint, necesse
est, principem esse legibus solutum.
Quæ & non alia politici axiomatis
est sententia; jta legimus apud Dio-
nem lib: 58. quod senatus Romanus
octa-

Octavium Augustum omni legum necessitate solverit, ut vere cum plena potestate perfectæque sui juris legibus solutus agere aut non agere omnia posset suo pro arbitrio. Summa responsionis hæc est; Princeps ut homo seu Ethicè consideratus est sub lege quin & ipse sibi lex est, & quod subditis præscribit, ipse primus observat, sed princeps ut Princeps, seu politice consideratus est solutus legibus, ut ipse pro salute reipub. leges ferre aut mutare possit. Sic itaque hæc tumultuaria & succincta quatuor horum Theorematum expositio: Et licet multo pluribus possent illustrari firmiterque rationibus, hisce tamen ut extantioribus contenti, supersedemus; *gloriam & honorem Numini reverendo in sempiterna secula tribuentes!*

